

Izvjешće o radu Udruge Savez Hrvata u Mađarskoj 2024.

Udruga Savez Hrvata u Mađarskoj svoje aktivnosti obavljala je prema odlukama usvojenim na sjednici Skupštine koja je održana u Pustari 11. svibnja 2024. godine i zaključcima sjednice Predsjedništva održane u Baji 29. ožujka 2025., te smjernicama Statuta, projektnom financiranju za 2025., uplatama članarina i ostalim ostvarenim potporama.

Savez svoje aktivnosti na očuvanju baštine, kulturne aktivnosti, kao i aktivnosti na očuvanju materinskog jezika provodi u šest ravnopravnih regija koje nastanjuju pripadnici hrvatske narodnosti.

Svojim najvažnijim ciljevima Savez smatra dodatan razvoj i unapređenje narodnosnopolitičke strategije, kulturne autonomije i uvjeta rada, pravnog položaja, financijske situacije i partnerstava te stabilizaciju članske baze.

Ostvarenje istaknutih zadaća iz Radnog plana za 2024. godinu

Istaknute zadaće koje su definirane u Radnom planu za 2024. bile su sljedeće: pripreme za izbore za narodnosne samouprave, sazivanje i provedba sjednice Skupštine, zadaće u vezi s članstvom, kadrovska pitanja, sjednice radnih tijela, precizna provedba financijsko-gospodarskih zadaća i realizacija najvažnijih priredbi.

Zadaće u vezi s izborima za narodnosne samouprave

Predsjedništvo je sukladno ovlastima koja mu je dodijelila Skupština radilo na provedbi narodnosnih izbora, izboru kandidata, sastavljanju mjesnih, županijskih, budimpeštanskih i državnih listi.

Na taj način Savez je postigao sljedeće izborne rezultate:

Županija	Mjesne hrvatske samouprave	Županijska hrvatska samouprava	Hrvatska državna samouprava
Baranjska županija	34	1	6 osoba
Bačko-kiškunska županija	14	1	3 osobe
Budimpešta	16 okruga	1 gradska samouprava	2 osobe
Peštanska županija	3	-	-
Šomođska županija	12	1	4 osobe
Fejerska županija	3	-	-
Zalska županija	4	-	2 osobe
Željezna županija	8		4 osobe

Naselja:

Baranjska županija: Ranjoš, Birjan, *Fok, Križevci, Starin, Martinci*, Harkanj, Katolj, Kašad, Komlo, Kukinj, Mišljen, Lančug, Lotar, Mohač, *Dopsa*, Kozar, Olas, Pečuh, Udvar, Pogan, Salanta, Sajk, Selurinac, Semelj, Siget, Sukit, Surdukinj, Vertiga, Šarloš, *Šeljina*, Šikloš, *Vajslov*, Vršenda, Dvor.

Napomena: naselja koja se navode kurzivom pripadaju Podravinskoj regiji. U odnosu na prethodni izborni ciklus nisu formirane hrvatske samouprave u Bremenu i Njaradu. Po prvi put hrvatske samouprave osnovane su u Verigi i Dvoru.

Bačko-kiškunska županija:

Baja, Aljmaš, Baćin, Bikić, Čavolj, Čikerija, Dušnok, Gornji Sentivan, Gara, Santovo, Kaćmar, Kalača, Kečkemet, Baškut.

Napomena: u odnosu na prethodni ciklus u županiji je osnovana jedna nova hrvatska samouprava (Baškut).

Budimpeštanski okruzi:

Óbuda-Békásmegyer, IV. okrug, VII. okrug - Erzsébetváros, IX. okrug, X. okrug - Kőbánya, XI. okrug – Novi Budim, XII. okrug, XIII. okrug, XIV. okrug, XVI. okrug, XVII. okrug, XVIII. okrug, XIX. okrug, XX. okrug, XXI. okrug, XII. okrug.

Napomena: odaziv birača bio je vrlo slab u svim okruzima. U odnosu na prethodni ciklus lista Hrvati-Horvátok u V. okrugu (Lipótváros) dobila je više glasova od liste Saveza. U IX. okrugu obje liste dobile su jednak broj glasova.

Gradišće:**Željezna županija:**

Bük, Gornji Četar, Hrvatske Šice, Hrvatski Židan, Plajgor, Petrovo Selo, Prisika, Sambotel

Napomena: u Đursko-mošonsko-šopronskoj županiji Savez nije postavio listu.

Peštanska županija:

Tukulja, Senandrija, Andzabeg

Fejerska županija:

Stolni Biograd, Erčin, Dunaújváros

Šomođska županija:

Barč, Bojevo, Daranj, Tomašin, Rasinja, Dombol, Lukovišće, Nagyatád, Potonja, Brlobaš, Novo Selo, Izvar

Zalska županija:

Bečehel, Letinja, Mlinarci, Pustara

Tijekom sastavljanja državne liste došlo je do oštrog razmimoilaženja u Predsjedništvu, stajališta su se na koncu razišla. Nakon dugog argumentiranja i usklađivanja odlučio je većinski broj glasova.

Dokazalo se kako Savez mora izraditi izborni etički pravilnik u svrhu lakšeg sastavljanja liste. Unatoč teškoćama možemo zaključiti kako su izbori protekli uspješno, budući da se članstvo HDS-a većinom sastoji od kandidata Saveza, kojima pripadaju i dužnosnici (predsjednik, potpredsjednik, predsjednici odbora).

Lista Saveza Hrvata u Mađarskoj dobila je ukupno 5711 glasova (67,85%), dok je konkurentska lista Hrvati-Horvátok ostvarila 2706 glasova (33,15%). U dva naselja, Dombóváru i Kapošvaru, hrvatsku samoupravu formiralo je Društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva. Na žalost, kandidati Saveza u Dombóváru su se odrekli kandidature.

Sjednica Skupštine, Pustara, 11. svibnja 2024.

Sjednica Skupštine 2024. godine sazvana je nakon brižnih priprema. Posebno se trebalo pripaziti na omogućavanje kvoruma.

Stoga su na vrijeme izviješteni svi članovi, koji su pozive primili u pismu i putem elektroničke pošte. Svi dokumenti objavljeni su u Hrvatskom glasniku i na mrežnoj stranici Saveza.

Pustara je bila izvrsni domaćin, omogućeni su svi tehnički uvjeti potrebni za održavanje sjednice. Na početku sjednice sudionike je pozdravio načelnik Ladislav Prekšen, nakon čega je uslijedilo obraćanje veleposlanika Mladena Andrića.

Članovi Skupštine prihvatili su izvješće za 2023. godinu koje je izradilo Predsjedništvo, te radni i financijski plan za 2024. godinu. Posebna točka dnevnog reda bilo je predstavljanje i prihvaćanje državne izborne liste Saveza, a Voditelj liste Ivan Guban ukratko je predstavio svoj izborni program koji su članovi primili k znanju.

Zadaće u vezi članstva

U odnosu na protekle godine broj članova Udruge je porastao. Tomu je pridonijela i izborna godina, budući da je jedan od preduvjeta uključivanja u izbornu listu bilo članstvu u Savezu. Naravno, efekt može biti i suprotan, za očekivati je da će neki članovi, nakon što im je odbijeno uvrštenje na izbornu listu, napustiti Udrugu. Jedna od glavnih zadataka 2025. godine bit će pročišćavanje popisa članova, s posebnim obzirom na plaćanje članarina.

Sazivanje sjednica tijela Udruge

Sjednice Predsjedništva

Predsjedništvo je tijekom godine održalo pet sjednica, svaki put na drugoj lokaciji (03.02. Mišljen, 13.04. Mohač, 18.04. Pečuh, 19.09. Vlašići, 26.10. Baja). Dnevni red sjednica obuhvaćao sljedeće teme: projektne aktivnosti, izvješća i radne zadaće, financije i gospodarska pitanja, izborne zadaće, sastavljanje izbornih lista, kadrovska pitanja, priredbe tijekom godine, podržavanje programa, primanje novih članova, održavanje kontakata i ocjena rezultata izbora za samouprave.

Na sjednicama su redovito sudjelovali predsjednici Nadzornog i Disciplinskog odbora. Po potrebi pozvan je i predsjednik HDS-a, te pravni savjetnik Saveza.

Sjednice Nadzornog odbora

Nadzorni odbor zasjedao je prema svom planu rada. Tijekom godine kontinuirano je obavljao nadzorne i savjetodavne aktivnosti, pri čemu je nadzirao poslovanje Saveza, računovodstvo, projektne aktivnosti, plan rada i izvješća. Predsjednik Nadzornog odbora, a po potrebi i članovi sudjelovali su na sjednicama Predsjedništva i priredbama Saveza.

Sjednice Disciplinskog odbora

Disciplinski odbor zasjedao je prema svom planu rada. Najvažnija zadaća DO bio je nadzor nad plaćanjem članarina. Tijekom godine nije korišten instrument isključivanja iz članstva, te nisu inicirani disciplinski postupci. Predsjednici Nadzornog i Disciplinskog odbora, a po potrebi i članovi redovito su pozivani na sjednice Predsjedništva i priredbe u organizaciji Saveza.

Na svim sjednicama tijela Saveza vođeni su zapisnici.

Gospodarske i financijske zadaće

Udruga je ažurno izvještavala o natječajima za 2023. godinu, te je na vrijeme podnijela financijska izvješća za 2024. Fondu Gábor Bethlen i Središnjem državnim uredu za Hrvate izvan RH. Početkom godine problem su predstavljala kašnjenja isplate potpora (Fond Bethlen potporu je doznačio u svibnju, a Središnji državni ured u rujnu). Savez je u interesu nesmetane provedbe planiranih programa dobio kredit od Croatica d.o.o.-a, koji je vraćen na vrijeme, sukladno ugovoru. Bez pozajmice, zbog velikih troškova, ne bi se mogla održati godišnja sjednica Skupštine.

Stručnjaci Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH tijekom godine sazvali su sastanak u Pečuhu i Budimpešti, gdje su obavili konzultacije s korisnicima potpora, pa tako i s predstavnicima Saveza. Na sastanku se razgovaralo o natječajnim mogućnostima u matrici. Savez je izradio detaljno financijsko izvješće za 2024. godinu.

Najvažnije priredbe tijekom 2024. godine

„Dan hrvatskih civilnih zajednica, Festival Cro-Fest“

(oznaka projekta: NKUL-KP-1-2024/3-000753)

Ova državna priredba nadovezala se na sjednicu Skupštine, a održana je 11. svibnja 2024. u kuriji Fedák u Serdahelu. U svrhu provedbe potrebne uvjete u suradnji s Hrvatskim kulturnim i obrazovnim institutom Stipan Blažetin omogućilo je predsjedništvo Saveza. Na pozornici na otvorenom nastupili su Hrvatski izvorni KUD iz Budimpešte, Ženski zbor „Korjeni“ iz Martinaca, KUD iz Pustare, Hrvatski ženski pjevački zbor iz Letinje, folklorna pjevačica Mira Prosenjak i Podravski tamburaški orkestar.

Priredbi su nazočili veleposlanik RH u Budimpešti Mladen Andrić, generalni konzul Drago Horvat, počasni konzul Attila Kos i predsjednik HDS-a Ivan Guban, koji su se obratili sudionicima.

Kuharski majstori iz regije gostima su nudili jela iz kotlića, pečenja, kolače i mjesna pića. Predsjednik Saveza sa svojom pratnjom položio je vijenac na grob Stipana Blažetina, pedagoga, pisca i pjesnika koji je živio u Serdahelu.

Projekt „Dan hrvatskih civilnih zajednica“ postigao je utvrđene ciljeve, KUD-ovi su svojim nastupom dočarali regionalnu kulturu, a gosti su mogli upoznati karakteristična jela i pića regije. Cjelodnevni program protekao je u duhu prijateljstva.

„Markov dan“ (oznaka projekta: NKUL-KP-1-2024/1-000174)

Naša udruga 1. lipnja 2024. organizirala je tradicionalni Markov dan u Vancagi. Kao suorganizatori pridružili su se Hrvatska državna samouprava i Kulturni centar bačkih Hrvata, koji su sufinancirali priredbu.

Program je tradicionalno započeo svetom misom i blagoslovom pšenice u mjesnoj crkvi sv. Stjepana. Misno slavlje predvodio je nadbiskupijski savjetnik i santovački župnika Imre Polyák. Na misi je sudjelovao santovački crkveni zbor.

Nakon mise predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac kod spomen-ploče održao je laudaciju u kojoj se osvrnuo na rad mjesnog pisca, pjesnika i književnog prevoditelja Stipana Grgića Krunoslava, nakon čega su položeni vijenci.

Na velikoj pozornici na Trgu Szent István u 15,30 započeo je kulturni program i tamburaški festival.

U sklopu programa nastupila je plesna skupina i tamburaški orkestar Osnovne škole u Vancagi, hrvatska skupina mališana Dječjeg vrtića u ulici Templom, te bajski KUD „Zlatna grana“.

Izvođači tamburaškog festivala bili su sastav „Veseli Gradišćanci“, zalski orkestar „MužiKaj“ i Podravski tamburaši.

Program je okončan nastupom glumca Stipana Đurića, koji je u pratnji mjesnog sastava „Čabar“ izveo popularne hrvatske i mađarske pjesme. Nakon programa održana je plesačnica u sportskoj dvorani škole.

Program je posjetilo preko tristo gostiju. Uvjereni smo da je priredba pridonijela očuvanju tradicije, kulture, materinskog jezika i vjerske baštine.

„Oživljavanje hrvatskih pučkih katoličkih pjesama u crkvenoj zajednici“

(oznaka projekta: NKUL-KP-1-2024/3-000749)

Na inicijativu voditelja Hrvatske referature Pečuške biskupije župnika Ladislava Bačmaiija (koji je podrijetlom iz Podravine), uz pomoć Udruge Savez Hrvata u Mađarskoj, objavljena je liturgijska knjižica „Pjevajte gospodinu“, namijenjena za uključivanje vjernika u liturgiju na hrvatskom jeziku.

Autor u predgovoru o važnosti i ciljevima publikacije govori sljedeće:

„Primijetio sam kako većina hrvatskih vjernika u Mađarskoj ne poznaje riječi hrvatskih crkvenih pjesama i odgovore vjernika na misnim slavljinama na hrvatskome jeziku. Stoga sam odlučio prikupiti red mise na hrvatskom jeziku, svećeničke liturgijske tekstove, odgovore vjernika te tekstove crkvenih pjesama. Smatram da se materinski jezik neće izgubiti ako se vjernici mole i pjevaju na svom jeziku. Stoga dvostruko vrijedi izeka, „tko pjeva, moli dvostruko“.

Publikacija sadrži crkvene pjesme za cijelu liturgijsku godinu, od adventa do sahrana. Osim standardnog hrvatskog zbirka sadrži i pjesme na kajkavskom i gradišćansko-hrvatskom jeziku. Neovisno o blagdanskom i liturgijskom razdoblju knjižica sadrži sve što je potrebno za aktivno sudjelovanje u misama na hrvatskom jeziku.

Liturgijska knjižica po prvi put predstavljena je u nadbiskupskoj crkvi u Mohaču 30. studenog 2024. godine. Publikaciju su predstavili župnik Ladislav Bačmai, lektorica Lilla Trubić i ravnateljica Croatica d.o.o.-a Timea Šakan Škrilin. Predsjednica Zaklade „Zornica“ Milica Klaić Tarađija, koja je sudjelovala u izradi knjižice nije mogla doći na promociju. U promociji je sudjelovao mjesni hrvatski pjevački crkveni zbor. Nakon promocije uslijedila je sveta misa na hrvatskom jeziku. Uz brojne vjernike misnom su slavlju nazočili generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan.

Naša je želja da knjižica dođe u sva naselja u kojima žive Hrvati i prakticiraju svoju vjeru. Uvjereni smo da i time doprinosimo očuvanju i obogaćenju liturgijske baštine.

„Dan hrvatske baštine“

(oznaka projekta: NKUL-KP-1-2024/3000751)

Hrvati u Mađarskoj stoljećima čuvaju i njeguju svoj materinski jezik, kulturnu baštinu i vjeru. Savez je opredijeljen za nastavak čuvanja i razvoj baštine, kako bi se ista mogla prenijeti mlađim naraštajima. Jedan od važnih elemenata borbe protiv asimilacije je scensko predstavljanje običaja, pjesama, plesova i pučkih igrokaza, kako bi se isti spasili od nestanka i zaborava. U svrhu toga ostvarili smo program „Dana hrvatske baštine“, koji se nadovezuje na tradicionalni božićni koncert.

Priredba je održana 18. prosinca 2024. u Kulturnom centru Kodály pred preko tisuću ljudi. Poblisku su pozdravili gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat.

Pogram je pripremio poznati koreograf i kulturnoumjetnički djelatnik József Szávai, a u njegovom prvom dijelu KUD Tanac predstavio je pučke običaje koji se vezuju uz važne prigode i blagdane.

Na taj način scenski su izvedeni baranjski svatovski običaji, pokladni običaji, „Kraljice” koje slave obnovu i proljeće, te detalji mohačke šokačke koreografije „Pranje na Dunavu”, pri čemu su vrsni pjevači i tamburaši dočarali melodije hrvatskih misa, adventa, Božića i Nove godine. U drugom dijelu programa nastupio je popularni zagrebački sastav „Gazde”. Skoro dvosatna izvedba ostvarena je u izvanrednoj atmosferi, publika je zajedno s članovima sastava pjevala poznate pjesme i hitove.

Atraktivnoj izvedbi doprinijela je i scenska tehnika Kulturnog centra Kodály. Izvedbu je pratilo tisuću ljudi.

Državni dan Hrvata

Dan Hrvata u suradnji s Hrvatskom državnom samoupravom priredili smo 9. studenog 2024. u Sambotelu. Priredba je započela u mjesnoj crkvi misom na hrvatskom jeziku, dok je gala program održan u dvorani Bartók. Gradišćanski KUD-ovi izveli su kvalitetan program.

Savez je temeljem odluke Predsjedništva predao odlikovanja zaslužnim pojedincima koje su nominirane regionalne hrvatske organizacije iz Gradišća, Bačke, Budimpešte i Peštanske županije.

Povodom Dana Hrvata priznanja su dobili dr. Dinko Šokčević iz Budimpešte, Marija Ivo iz Kalače i János Virág iz Büka.

Regionalni i mjesni programi koji su ostvareni uz potporu Saveza

Savez je moralno i skromnim financijskim sredstvima podržao regionalne tradicijske priredbe i programe.

To su među ostalim bile sljedeće priredbe:

Hrvatski balovi, prela (prilozi za tombolu), Bajske maškare, Hrvatski piknik u Letinji, Podravsko kolinje, hodočašće u Santovo i misa u marijanskom svetištu te županijsko natjecanje učenika iz Gradišća.

Predsjedništvo je tijekom 2024. dostavilo prijedlog za dodjelu Nagrade „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”. Na temelju preporuke 4. ožujka 2024. u Bugarskom kulturnom centru u Budimpešti nagradu je primio glazbeni sastav „Koprive” iz Petrovog Sela.

Odnosi Saveza s drugim organizacijama

Savez je u proteklom izbornom ciklusu tijesno surađivao sa svojim najvažnijim strateškim partnerom, **Hrvatskom državnom samoupravom**. Svojim istaknutim ciljem smatramo koordinaciju državnih manjinskih programa, kako bismo pomoću članova Skupštine mogli uključiti u izgradnju strukture i kadrovske pretpostavke Hrvatske državne samouprave.

Nastojali smo surađivati s **mjesnim i županijskim hrvatskim samoupravama, civilnim udrugama i udrugama drugih narodnosti**. Raduje nas što je predsjednik Saveza i ove godine pozvan na državnu sjednicu Saveza Slovaka, gdje je iznio svoje stajalište o manjinskoj politici u Mađarskoj.

Savez održava korektne radne odnose s **maticom**, i to samostalno i pomoću hrvatske diplomacije. Sudjelovali smo na narodnosnim priredbama koje organizira matica, te u radu mađarsko-hrvatskog Međuvladinog mješovitog odbora za manjine.

Uspostavili smo i održavamo profesionalne odnose sa **zakladama, organizacijama, ministarstvima i upraviteljima fondova** koji omogućuju rad Saveza.

Aktivno sudjelujemo u radu **Savjetodavnog tijela okruglog stola za ljudska prava**.